

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРАВА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Правове регулювання економіки»

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
правового регулювання економіки

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового регулювання економіки
Протокол № 6 від 17.01.2023 р.

Розробники:

Ваганова І.М., к.ю.н., доц. кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри - розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Основи римського права» слід вважати важливою та невід'ємною частиною правової освіти студентів і, відповідно, одним з інструментів позитивної трансформації вітчизняного громадянського суспільства. Римське право небезпідставно вважається значним і величним досягненням світової культури, що піднесло юридичну справу на верхівку людського духу і моральності. Переважаюча більшість основних юридичних термінів, що застосовуються сучасними українськими юристами, має латинське походження. Такі терміни як: юриспруденція, реституція, сервітут, конституція, юстиція, фабула, делікт та багато інших знайшли своє відображення в сучасному праві і зберегли при цьому майже первісне своє значення.

Саме з цієї причини сучасний юрист повинен не тільки добре володіти знаннями нормативно – правових актів, а й розуміти їх суть та логіку їх побудови. Таке розуміння може забезпечити ретельне вивчення історії виникнення та розвитку юриспруденції взагалі та певних юридичних інститутів зокрема.

Вивчаючи основи римського права здобувачі вчаться аналізувати норми права не тільки в статично, а й в динаміці історичного розвитку, що надає можливість всебічного оволодіння правовими знаннями та розвитку його професійної правосвідомості.

Аналізуючи основні поняття основ римського права, характеристику та джерела римського права, вчення про особи, вчення про сімейні відносини, вчення про позов, вчення про речове, зобов'язальне, спадкове право майбутній юрист вивчає основні правові інститути, що були найбільш розроблені в стародавньому Римі, та які визначили подальший розвиток приватного (цивільного) права практично всіх держав континентальної Європи та більшості країн світу, а також сучасної України.

Проблема становлення основ римського права охоплює тисячоліття його становлення, а тому його предметна характеристика охоплює цивілізаційне, юридичне та історичне значення. Тобто, засвоєння специфіки певного правового інституту цивілістики древнього Риму слід розглядати і вивчати студентам у призмі політико – економічних умов того часу.

Значення римського права розкривається в тому, що воно, як вважають є одним із наріжних каменів так званого «Європейського дому», будучи важливою складовою загальноєвропейської цивілізації. Довгий час греко – римське право вплинуло на формування та розвиток українського права і продовжує впливати на формування концепції приватного права України.

Понятійний та категоріальний апарат, термінологія сучасного права ґрунтуються на ідеях, засадах та визначеннях, розроблених римською класичною юриспруденцією. Наприклад, такі поняття як договір, зобов'язання, провина, інтерес, збитки, компенсація тощо були досконало опрацьовані ще у Стародавньому Римі.

Дисципліна «Основи римського права» належить до обов'язкових навчальних дисциплін у циклі професійної підготовки. Вона забезпечує особистий і професійний розвиток студента та спрямована на формування гуманітарної освіти, комплексу знань стосовно основних правових інститутів стародавнього Риму та формування знань при майбутньому вивченню цивільного права України та інших країн, історії приватного права Європи та ін.

Метою дисципліни є вивчення та засвоєння студентами основних понять основ римського права, характеристики та джерел римського права, ознайомлення та вивчення найбільш розроблених інститутів римського публічного та приватного права, ознайомлення та засвоєння їх основних положень, поглядів та висновків римської юриспруденції, а також осмислення тих підстав (казусів) та дискусій, що стали основою для таких висновків.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності у галузі римського права, оскільки понятійний та категоріальний апарат, термінологія сучасного права ґрунтується на ідеях, засадах та визначеннях, розроблених римською класичною юриспруденцією. Опанування основних теоретичних положень, римського приватного права, як фундаменту подальшого розвитку цивілістичної думки. Вироблення у здобувачів вищої освіти правового мислення та первинних навичок розуміння змісту та тлумачення правових норм.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є публічне та приватне право античного Риму. Вивченню підлягають основні правові інститути, що були найбільш розроблені в стародавньому Римі, та які визначили подальший розвиток права практично всіх держав континентальної Європи та більшості країн світу, а також сучасної України.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Теорія держави та права	Цивільне право
	Адміністративне право
	Кримінальне право

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Результати навчання	Компетентності
РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського

	<p>(вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. .</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>

<p>РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>	<p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування римського права.

Тема 1. Система римського права. Форми права

Поняття правової системи і системи права. Поняття римського права. Право в системі Римської античної цивілізації. Поділ римського права на приватне і публічне

право. Загальний огляд тенденції. Звичаї. Закони. Едикти магістрів. Консультації юристів.

Тема 2. Структура римського права. Рецепція римського права.

Загальні зауваження. Інституційна та пандектна структури. Становище особи. Речі об'єкти римського права. Захист права. Судочинство. Загальні положення про рецепцію римського права. Рецепція Римського права у Візантійській імперії. Систематизація Юстиніана. Проторецепція. Глосатори. Вплив Римського права на кодифікації XIX ст.. Рецепція Римського права в Україні.

Тема 3. Суб'єкти публічного права

Поняття римського громадянства. Набуття римського громадянства. Втрата римського громадянства та його обмеження. Юридичні особи публічного права. Державець як виразник публічного інтересу в Римі.

Тема 4. Система врядування та елементи публічного правопорядку.

Трансформація системи органів врядування у Стародавньому Римі. Засади врядування у римській державі. Грошова система та державна скарбниця. Публічно-правові засоби поповнення державної скарбниці у ранньому Римі. Становлення податкової системи (класичної доби). Армія як елемент публічного правопорядку.

Тема 5. Система врядування у Римі.

Народні збори. Сенат. Магістратура. Принципат. Домінат. Карне право як засіб охорони публічних інтересів. Карна юстиція.

Змістовий модуль 2.

Класичне Римське приватне право.

Тема 6. Фізична особа як суб'єкт приватного права

Цивільна правоздатність та її обсяг. Опіка і піклування. Диференціація фізичних осіб як суб'єктів цивільного права. Приватні корпорації як сурогат фізичної особи. Представництво.

Тема 7. Сімейний статус фізичної особи.

Сім'я. Спорідненість. Шлюб та його види. Правові відносини подружжя. Правові відносини батьків та дітей. Батьківська влада.

Тема 8. Речове право.

Речові права. Ознаки та види речових прав. Класифікація речей у римському приватному праві, її правове значення. Володіння та його види. Поняття та види права власності. Набуття та припинення права власності. Способи захисту права власності. Поняття та види прав на чужі речі. Поняття та основи сервітутів. Види сервітутів. Суперфіцій і емфітевзис. Поняття та види застави.

Тема 9. Загальне вчення про зобов'язання.

Поняття зобов'язань та його роль у цивільному обігу. Підстави виникнення зобов'язань. Сторони у зобов'язанні. Виконання зобов'язань. Наслідки виникнення зобов'язань. Забезпечення зобов'язань. Припинення зобов'язання, крім виконання.

Тема 10. Договори.

Поняття і види договорів. Умови чинності (дійсності) договорів. Зміст договору. Укладення договору.

Тема 11. Окремі види договорів

Вербальні види договорів. Літеральні або ж лібральні (письмові) контракти. Реальні контракти. Консенсуальні контракти. Інномінальні (безіменні) контракти. Пакти та їх види.

Тема 12. Позадовісні зобов'язання.

Зобов'язання ніби з договорів. Деліктні зобов'язання. Зобов'язання ніби з приватних деліктів (квазіделікти).

Тема 13. Види спадкування.

Загальні положення про спадкування. Основні етапи розвитку римського спадкового права. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Прийняття спадщини. Сингулярне наступництво.

Тема 14. Захист спадкових прав.

Судовий захист. Віндикаційний позов.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, науково-дослідна робота), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації (Т. 1-12), «мозковий штурм» («атака») (Т. 6-12), навчально-тематична дискусія, ділова гра, професійна консультація (Т. 1-14), тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яка передбачає такі контрольні заходи:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 75 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати залік – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи (заліку), відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях, шляхом оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом та правильністю виконання ситуаційних (практичних) завдань, максимально оцінюється в 5 балів за кожне завдання (максимально всього 30 балів). Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально в 25 балів (індивідуальна робота студента (максимально – 15 балів) та одне творче завдання (максимально – 10 балів).

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає тестові завдання та оцінюються максимально в 20 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення підсумкової контрольної роботи (заліку), завданням якої є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат підсумкової контрольної роботи (заліку) оцінюється в балах (максимальна кількість – 25 балів) і проставляється у відповідній графі залікової "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімум можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та максимум можлива кількість балів, набраних при написанні підсумкової контрольної роботи (заліку) – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час підсумкової контрольної роботи (заліку) (максимум 25 балів), та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою (максимум 75 балів). Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано",

"59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

ТЕМА	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема. 1	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 1: Система римського права. Форми права	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 1. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми.	
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань.	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
Тема 2.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 2: Структура римського права. Рецепція римського права.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 2. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговоренні теоретичних питань теми	
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою.	Перевірка домашніх завдань	
Аудиторна робота				

Тема 3.	Лекція	Проблемна лекція на тему 3: Суб'єкти публічного права	Активна робота на лекції.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми		
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішенні практичних завдань		
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань		
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань		
Тема 4.	Аудиторна робота				
	Лекція	Проблемна лекція на тему 4: Система врядування та елементи публічного правопорядку.	Активна робота на лекції.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 4. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми		
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань	5	
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань		
	Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань			
Тема 5.	Аудиторна робота				
	Лекція	Проблемна лекція на тему 5: Система врядування у Римі.	Активна робота на лекції.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 5. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми		

		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішенні практичних завдань	
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 6: Фізична особа як суб'єкт приватного права	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 6. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Написання контрольної роботи .	Перевірка контрольної роботи	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 7: Сімейний статус фізичної особи.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 4. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішенні практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 8: Речове право.	Активна робота на лекції.	

	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 8. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 9: Загальне вчення про зобов'язання.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 9. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Вирішення теоретичних завдань по темі.	Вирішенні практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 10.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 10: Договори.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 10. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Вирішення практичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань	
	Самостійна робота			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 11.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 11: Окремі види договорів.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 11. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Вирішення теоретичних завдань по темі.	Вирішення практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 12.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 12: Види спадкування та перехід прав та обов'язків спадкоємців.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 12. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Написання контрольної роботи	Написання контрольної роботи	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 13.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 13: Види спадкування.	Активна робота на лекції.	

	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 13. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
		Виконання індивідуального завдання	Виконання індивідуального завдання	15
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 14.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 14. Захист спадкових прав.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 14. Розгляд теоретичних питань за темою.	Вирішення практичних завдань	5
		Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання творчого завдання.	Перевірка виконання творчого завдання	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	
		Огляд теоретичного матеріалу за темою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 14.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 15. Захист спадкових прав.		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 15. Розгляд теоретичних питань за темою.	Обговорення теоретичних питань теми	
	Залік	Написання підсумкової контрольної роботи		25
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	

		Огляд теоретичного матеріалу за темою. Узагальнення пройденого матеріалу.	Узагальнення пройденого матеріалу.	
	Разом			100

Рекомендована література

Основна

1. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник / за ред. Є. О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2019. 296 с.
2. Римське приватне право. Навчальний посібник для підготовки до іспитів / за ред. І.Тетарчук, Т. Дяків - Центр Учбової літератури. 2021. – 136 с.
3. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / Т. І. Демчук, О. В. Манжосова, Я. С. Мошинська, О. В. Лещенко - Чернівці, 2021. - 149 с.
4. Римське приватне право : практикум / Р.А. Майданник, Є.О. Рябоконт – Алерта. 2021- 220 с.
5. Римське право: підручник/ за ред. Є.О. Харитонов О.А. Підпригора - Юрінком Інтер , 2022. – 525 с.

Додаткова:

6. Римське приватне право : [підруч. для вищ. навч. закл.]. – К. : «МП Леся», 2020. – 240 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

7. Ваганова І. М. Сервітути та узуфрукт у Римському праві / І. М. Ваганова // Нове українське право. – Київ: Київський регіональний центр Національної академії правових наук України, 2021. – Вип. 4. – С. 9-13.
<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26199>
8. Римське право (в схемах) : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. М. Г. Поліщук. - Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. - 108 с.
<http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2370/5/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%D0%A0%D0%9F%D0%9F%20%D0%93%D0%9E%D0%A2%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%AF%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82.pdf>
9. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8367> Сайт Персональних навчальних систем ХНЕУ ім. Семена Кузнеця.